

Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling

Vastgesteld d.d.16-01-2014

Inleiding

De meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling helpt professionals adequaat te reageren bij signalen van dit soort geweld. Bijvoorbeeld huisartsen, leerkrachten en medewerkers van jeugdinstellingen. Sinds 1 juli 2013 zijn beroepskrachten verplicht zo'n meldcode te gebruiken bij vermoedens van geweld in huiselijke kring.

Het belang van het kind

Uit onderzoek blijkt dat organisaties die met een meldcode werken, drie keer zoveel ingrijpen als organisaties die er niet mee werken. Het werken met een meldcode maakt dus zeker verschil: het aantal meldingen stijgt. Het gebruik van de meldcode is daarmee overduidelijk in het belang van het kind.

Stappenplan

De wet verplicht organisaties en zelfstandige beroepsbeoefenaren, in het kader van kwaliteitszorg, om een meldcode te hanteren voor huiselijk geweld en kindermishandeling, daaronder ook begrepen seksueel geweld vrouwelijke genitale verminking, eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling.

De meldcode bestaat uit een stappenplan, waarin staat wat een professional moet doen bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling. De meldcode en de wet om de meldcode zijn opgesteld door het ministerie van VWS, Jeugd en Gezin, OCW en Justitie. De wet is van toepassing op ruim 1 miljoen professionals in de gezondheidszorg, jeugdzorg, welzijn, onderwijs en justitie.

Dit Protocol kindermishandeling is tot stand gekomen naar aanleiding van de stichtingsbreed georganiseerde "Regionale Aanpak Kindermishandeling (RAK) in 2010-2011 en is bedoeld als leidraad voor alle teamleden van basisschool de Draaiende Wieken. Hierbij is uitgegaan van de wet meldcode en huiselijk geweld. Dit protocol is gebaseerd op het basismodel Meldcode.

Kinderen die worden mishandeld vertellen hier meestal niet uit zichzelf over, en dat geldt ook voor degenen die mishandelen. Daarom is het nodig dat beroepskrachten, die vanwege hun functie verantwoordelijk zijn voor de veiligheid van die kinderen en hun ouders, in actie komen als er mogelijk sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld. In de praktijk leidt dit tot vragen als: wanneer is iets kindermishandeling en waar merk je dat aan? Wat moet je doen of juist niet doen als je kindermishandeling vermoedt? Wie is waarvoor verantwoordelijk? Bij wie kun je terecht? Wat zeg je tegen de ouders? Welke hulp is er nodig? Dit protocol geeft antwoord op deze en andere vragen.

De stappen in het kort

1. Breng de signalen in kaart
2. Vraag advies aan deskundige collega, aandachtsfunctionaris, bij Bureau Jeugdzorg/Advies en Meldpunt Kindermishandeling en/of het Steunpunt Huiselijk Geweld
3. Praat met cliënt, ouder(s) en/of kind
4. Weeg aard, ernst van en risico op kindermishandeling of huiselijk geweld

5. Beslis: zelf hulp organiseren of melding doen bij Bureau Jeugdzorg/Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en/of het Steunpunt Huiselijk Geweld.

Belangrijk: volg de stappen in dit protocol. Dat hoeft niet noodzakelijk in deze volgorde. Als de situatie daarom vraagt kunnen er ook stappen worden herhaald.

Kindermishandeling

Definitie van kindermishandeling:

Kindermishandeling is elke vorm van, voor de minderjarige, bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief, opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. (Wet op de jeugdzorg, 2005)

Gevolgen van kindermishandeling

De gevolgen van kindermishandeling zijn velerlei. Een slachtoffer kan deze zijn hele leven met zich meedragen, maar dat hoeft zeker niet. In het algemeen kunnen gevolgen van kindermishandeling (lichamelijk, psychisch of seksueel) zijn:

- het zelfvertrouwen van het kind en het gevoel van eigenwaarde wordt ondermijnd;
- het kind ontwikkelt wantrouwen naar andere mensen en is daardoor ook niet in staat om goede, bevredigende relaties met anderen aan te gaan of vast te houden;
- specifiek voor lichamelijke mishandeling m.n. bij heel jonge kinderen is, dat dit tot blijvend lichamenlijk letsel kan leiden: doofheid, blindheid, invaliditeit;
- het kind heeft een ontwikkelingsachterstand, zoals groeistoornissen of vertraagde taalontwikkeling
- het kind overlijdt aan de gevolgen van de mishandeling
- seksueel misbruikte kinderen kunnen op latere leeftijd problemen krijgen bij hun beleving van seksualiteit.

Huiselijk geweld

Definitie van huiselijk geweld:

'Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd. Geweld betekent in dit verband aantasting van de persoonlijke integriteit. Onderscheid wordt gemaakt tussen geestelijk en lichamenlijk geweld (waaronder seksueel geweld)'.

Met het begrip 'huiselijke kring' krijgt de relatie tussen de dader en het slachtoffer meer nadruk en niet de locatie. Hierbij gaat het om (ex) partners, gezinsleden, familieleden en huisvrienden.

Het gaat om de volgende vormen van geweld:

- Lichamenlijk geweld
- Psychisch geweld
- Verwaarlozing (zowel lichamenlijk als psychisch)

- Seksueel misbruik
- Schending van rechten
- Financiële uitbuiting

Huiselijk Geweld komt voor in alle lagen van de bevolking ongeacht leeftijd, etniciteit, opleiding en beroep, ook in intieme relaties. Het treft zowel mannen als vrouwen. Het gaat om herhaald gedrag, waarbij systematisch wordt getracht om slachtoffers te intimideren, vernederen en bang te maken of om controle en macht over hen uit te oefenen. Het gaat veelal om gedrag dat is aangeleerd (vaak is gedrag overgenomen uit de eigen familiesituatie, het gedrag wordt beloond met wenselijke resultaten voor de dader) en wordt veroorzaakt door de dader en niet door het slachtoffer of de relatie. Het is strafbaar waar sprake is van daadwerkelijk of dreigen met fysiek of seksueel geweld. Huiselijk geweld heeft grote gevolgen voor de slachtoffers en de kinderen en resulteert in overlevingsgedrag bij het slachtoffer. Dit betekent onder andere het geweld ontkennen of minimaliseren, verantwoordelijkheid nemen voor het geweld, de dader beschermen, alcohol en/of drugs gaan gebruiken, zelfverdediging, hulp zoeken, niet uit de geweldsrelatie stappen.

Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Dit tweede deel van het basismodel beschrijft de stappen die de organisaties van hun beroepskrachten vragen als zij kindermishandeling of huiselijk geweld signaleren.

De stappen gaan in op het proces vanaf het moment dat er signalen zijn. Het signaleren zelf heeft in het model een andere plaats gekregen. Signaleren wordt gezien als een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van de leerkracht. Zo bezien is signalering geen stap in het stappenplan, maar een grondhouding die in ieder contact met leerlingen en ouders wordt verondersteld.

De stappen zijn in een bepaalde volgorde gerangschikt. Maar deze volgorde is niet dwingend. Waar het om gaat, is dat de beroepskracht op enig moment in het proces alle stappen heeft doorlopen, voordat hij besluit om een melding te doen.

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Stap 2: Collegiale consultatie en raadplegen AMK of Steunpunt Huiselijk Geweld

Stap 3: Gesprek met de ouder

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

Stap 5a: Ouder werkt mee: Hulp organiseren en effecten volgen

Stap 5b: Ouder werkt niet (onvoldoende) mee: Melden en bespreken met de ouder